

Ansvariga för vård- och underhållsplanen

Inför upprättandet av denna vård- och underhållsplan för Akebäck kyrka har kyrkan och kyrkogården besiktigats av undertecknad.

Ansvariga för vård- och underhållsplanens olika delar anges här nedan.

(Namn inom parentes anger dock att i planen endast använts där angivet besiktningsprotokoll eller åtgärdsprogram, upprättat av resp. namngiven konsult.)

Kyrkobyggnad	Arkitekt Jan Utas
Elinstallationer och åskskydd	(Elingenjör Peter Ström)
Kyrkogårdsmur	Arkitekt Jan Utas
Kyrkogård	Arkitekt Jan Utas
Växtlighet på kyrkogården	Kyrkogårdsingenjör Johan Arvidsson
Kalkmålningar	Ej utsedd
Stenarbeten	(Konservator Rebeca Kettunen)
Inventarier av trä	Antikvarie Louise Borgö
Inventarier av metall	Antikvarie Louise Borgö
Inventarier av sten	Antikvarie Louise Borgö
Textilier	(Textilkonsultfirma Lotine; ej besiktigat)
Kyrkklocka/-or	(Ing. Ingvar Rohr; ej besiktigat)
Övriga inventarier	Ej

Källförteckning

Otryckta källor

Handlingar i Riksantikvarieämbetets arkiv, ATA, Stockholm

Handlingar i Läns museet på Gotlands arkiv, Visby

Inventering av inventarierna i Akebäck kyrka 1997, utförd av Birgitta Lerberg m.fl.

Inventering av Akebäck kyrkogård, utförd 1996 av antikvarie Roger Öhrman, Gotlands fornsal.

Program för utvändiga reparationsarbeten på Akebäck kyrka, upprättat 2001 av arkitekt Jan Utas, Visby.

Trädplan för Akebäck kyrkogård, upprättad 2005 av trädgårdsingenjör Johan Arvidsson, Visby.

Tryckta källor

Lagerlöf-Svahnström, Gotlands kyrkor, 1991.

B G Söderberg, Gotländska kalkmålningar 1200-1400. 1971.

I Ruhr, Gotlands kyrkklockor och ringningsseder, 1985.

Gunnar och Karin Svahnström, Måleri på Gotland 1530-1830. 1989.

Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, red. Tore Johansson, 1990.

Hans Nilssøn Strelow, Cronica Guthilandorum, 1633.

Sveriges Kyrkor, Gotland bd I:5, 1931.

Roger Öhrman, Sockenmagasin på Gotland. I Gotländskt Arkiv 1990.

Händelselista

ÅR	BYGGNADSDEL ETC:
1149	Byggnadsår enligt Strelow (SvK).
s. 1100-tal	Koret med absiden samt långhuset byggdes (GK; SvK anger "1100-talet"). Stenrelief föreställande en stenhuggare(?) i korportalen (SvK: "1100-talet").
o. 1250	Tornet byggdes (GK, SvK). Sannolikt flyttades långhusportalen till tornets nordmur (SvK). Kvadermålningar över portalerna (dateras till "omkr. 1240" i GKM).
1200-tal	Dopfunten (GK).
1400-tal	Krucifix, numera inkomponerat i altaruppsatsen från 1600-talet (GK, SvK). Altarskåp varav endast fragment i kyrkan återstår (SvK).
1500-tal	Ljuskrone av mässing (SvK).
1680	Ett timglas köptes in, numera försvunnet (SvK).
s. 1600-tal	Altaruppsatsen och predikstolen (GK, SvK).
t. 1700-tal	Bänkinredningen tillkom (GK, SvK) Korbänk med avdelad "sakristia" invid korets norra vägg (SvK).
1739	Altartavlan, altarskranket ("desken"), korbänken och innertaket ("loftet") målade (enl. inskrift i kyrkan; SvK, Helfeling). Bekännelsepallen samt kollektbössan i vigvattenskålen vid långhusportalen (SvK).
1743	Predikstolen målades (GK).
1752	Ett skrank eller panelverk i kyrkan samt dopfunten målades av målaren Nils (Sahlin?; SvK).
1757	Timglas skänkt till predikstolen av "Petter P son T D", numera försvunnet (SvK).
1758	Tornhuven byggdes sannolikt om (SvK).
1763	Ölandssten inköptes, sannolikt till altaruppsatsen (SvK).
1786	Läktare byggdes i ringkammaren, varav möjligen återstår rester på tornvinden. (SvK).
1830	Kyrkklockan omgjuten av Samuel Ch Grönwall, Stockholm (GKR, SvK).
1850	Ljuskrone av mässing, tillverkad av gelbgjutaren Joseph Kullman, Jönköping (SvK).
1804	Årtal i vindflöjeln (Inskr.).
1830	Kyrkklockan omgjuten (GF).

BYGGNADSDEL ETC:

ÅR

-
1840-41	Kyrkan reparerades invändigt (SvK, Inskr.). Sannolikt vitkalkades interiören vid detta tillfälle.
1800-tal	Triumfbågen vidgades (GK). Nummertavla (SvK).
s. 1800-tal	Läktare i tornrummet med orgelharmonium (SvK). Spåntak på långhus, kor och absid (GF).
1920-tal	Taken på kor, absid och långhus var täckta med spån. Västra delen av tornrummet var avdelat med en vitlimmad brädvägg till en ”skräpkammare”, varifrån trappa och stegar ledde till vinden. Värmekamin i långhuset (SvK).
1930	Vägglampetter (GF).
1931-32	Restaurering efter förslag av arkitekt Sven Brandel, Stockholm (SvK, GF; Brandel avled innan arbetet var färdigt), byggmästare Carl Nilsson, Visby (GF): – Tornhuven reparerades (GF). – Nya faltak lades på långhus och kor, absidtaget täcktes med kopparplåt (GF). – Fasaderna putsades och avfärgades (GF). – Sakristian byggdes (GK). Vindstrappa i sakristian, pannrum under densamma (SvK). – Kvadermålningarna över de norra och södra portalerna togs fram (SvK) och akantusmålningen i långhustaket samt äldre målning på bänkar och predikstol togs fram (konservator C W Pettersson, Stocksund), väggarna i kyrkorummet avfärgades, (GF). – Korbänken togs bort (SvK). – Läktaren och skranket i tornet togs bort (SvK). – Kaminen i långhusets NÖ hörn togs bort (GF), installation av centralvärmearläggning (SvK). – Bildsten, påträffad i långhusets yttermur, ställdes upp på kyrkogården (SvK).
1952	Ändring av värmesystemet från lågtrycksånga till vattenburet, korbänken togs bort och nya radiatorer i koret (GF).
1958	El-installation för belysning och klockringning. Orgel av orgelbyggare Andreas Thulesius, Sanda (GF).
1971-73	Ut- och invändig restaurering efter förslag av Restaureringsteknik AB, Stockholm, entreprenör AMS' arbetsplats i Visby (GF): – Reparation av tornhuven med nya högben och ny panel samt invändig avvattning (GF). – Reparation av takstolarna på långhuset, nya takstolar på koret, förstärkning av östra korgaveln med stålbalkar och betong (GF). – Nytt pappklätt klockdäck med utkastare mot öster.

BYGGNADSDEL ETC:

ÅR

- Omläggning av faltaken på kor, sakristia och långhus på täta undertak, nytt klockdäck, åskledare,nockräcke, hängerännor och stuprör med dränering (GF).
- Omputsning av tornet och putslagning av övriga fasader (GF).
- Ljudgluggsbänkarna klädda med blyplåt, fågelnät (GF).
- Nya kolonnetter i ljudgluggarna i Ö (GF).
- Målning av fönster, droppbleck under fönsterbänkar (GF).
- Invändig rengöring samt kalkavfärgning av väggar och valv, rengöring av trätak och inredning. Konservator Erik Olsson, Sanda (GF).
- Branddörrar på vindarna (GF).
- Inspektionsbryggor och belysning på vindarna (GF).
- Värmeisolering av långhustaket samt kor-, absid- och tornvalven (GF).
- Reparation av triumfbågen (GF).

1993 En andra kyrkklocka (GF).

2001 Ny oljepanna och brännare.

2005 Utvändiga reparationsarbeten efter förslag av arkitekt Jan Utas, Visby.
Entreprenör: Byggnadshyttan på Gotland.

- Ny puts och kalkavfärgning av tornets fasader. Putsreparation och kalkavfärgning av övriga fasader (GF).
- Foglagning av socklar (GF).
- Komplettering av landgångar och belysning på vindarna (GF).
- Stenkonserveringsarbeten på portalerna.

Förkortningar:

ATA	Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm.
GF	Gotlands fornsals arkiv.
GK	Lagerlöf-Svahnström, Gotlands kyrkor, 1991.
GKM	B G Söderberg, Gotländska kalkmålningar 1200-1400. 1971.
GKR	I Ruhr, Gotlands kyrkklockor och ringningsseder, 1985.
GKS	Gunnar och Karin Svahnström, Måleri på Gotland 1530-1830. 1989.
ISO	Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, red. Tore Johansson, 1990.
Inskr.	Inskrift i kyrkan
o.	omkring
s.	sent
SHM	Statens Historiska Museum, Stockholm.
Strelow	Hans Nilssøn Strelow, Cronica Guthilandorum, 1633.
SvK	Sveriges Kyrkor, Gotland, bd I:5, 1931.
t.	tidigt

